

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 8. maja 2024*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Direktiva (EU) 2019/1023 – Postopki glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov – Člen 20 – Dostop do odpusta dolgov – Člen 23 – Odstopanja – Člen 23(4) – Izključitev določenih kategorij dolgov iz odpusta dolgov – Nacionalna ureditev, ki davčne terjatve in terjatve iz naslova socialne varnosti izključuje iz odpusta dolgov – Ustrezna utemeljenost take izključitve“

V zadevi C-20/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunal da Relação do Porto (pritožbeno sodišče v Portu, Portugalska) z odločbo z dne 14. decembra 2022, ki je na Sodišče prispela 16. januarja 2023, v postopku

SF

proti

MV,

Instituto da Segurança Social IP,

Autoridade Tributária e Aduaneira,

Cofidis SA – Sucursal em Portugal,

ob udeležbi

José da Costa Araújo, stečajni upravitelj družbe SF,

SODIŠČE (drugi senat)

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, F. Biltgen (poročevalec), N. Wahl, J. Passer, sodniki, in M. L. Arastey Sahún, sodnica,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

* Jezik postopka: portugalsčina.

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za SF U. Freitas, advogado,
- za Instituto da Segurança Social IP A. Serrano, advogada,
- za portugalsko vlado M. Afonso Brigas, P. Barros da Costa, A. de Almeida Morgado, I. Inverno in A. Rodrigues, agenti,
- za špansko vlado A. Ballesteros Panizo, agent,
- za Evropsko komisijo G. Braun, J. L. Buendía Sierra in I. Melo Sampaio, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 11. januarja 2024

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 23(4) Direktive (EU) 2019/1023 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o okvirih preventivnega prestrukturiranja, odpustu dolgov in prepovedih opravljanja dejavnosti ter ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov ter o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 (Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti) (UL 2019, L 172, str. 18) in člena 16 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med SF, fizično osebo, ki je postala insolventna (v nadaljevanju: dolžnik), ter osebo MV, Instituto da Segurança Social IP (zavod za socialno varnost, Portugalska), Autoridade Tributária e Aduaneira (davčna in carinska uprava, Portugalska) in družbo Cofidis SA – Sucursal em Portugal v zvezi s prošnjo za odpust dolgov, ki jo je dolžnik vložil v postopku zaradi insolventnosti, ki se je nanašal nanj.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 78 in 81 Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti je navedeno:
„(78) Popoln odpust dolgov ali prenehanje prepovedi opravljanja dejavnosti po obdobju, ki ni daljše od treh let, nista primerna v vseh okoliščinah, zato bi lahko bilo potrebno uvesti odstopanja od tega pravila, ki so ustrezno utemeljena z razlogi, določenimi v nacionalnem pravu. Takšna odstopanja bi bilo na primer treba uvesti, kadar je dolžnik nepošten ali je ravnal v slabi veri. Kadar se podjetniki ne morejo sklicevati na domnevo poštenja in dobre vere po nacionalnem pravu, pa jim breme dokazovanja glede njihovega poštenja in dobre vere ne bi smelo po nepotrebnem otežiti ali jih obremeniti pri tem, da začnejo postopek.

[...]

(81) Kadar obstaja ustrezno utemeljen razlog po nacionalnem pravu, bi lahko bilo primerno, da se za nekatere kategorije dolgov omeji možnost odpusta. Države članice bi morale imeti možnost, da zavarovane dolgove izvzamejo iz upravičenja do odpusta le do vrednosti zavarovanja, kot je določena v nacionalnem pravu, medtem ko bi bilo treba preostale dolgove obravnavati kot nezavarovane dolgove. Državam članicam bi bilo treba omogočiti, da izključijo tudi druge kategorije dolgov, če je to ustrezno utemeljeno.“

4 Člen 2(1), točka 10, te direktive določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

(10) „popoln odpust dolgov“ pomeni, da ni več mogoča izvršba neporavnanih dolgov podjetnikov ali da se neporavnani odpustljivi dolgovi kot taki odpišejo, in sicer v okviru postopka, ki lahko vključuje unovčenje premoženja ali načrt za odplačilo dolgov.“

5 Člen 20 navedene direktive, naslovljen „Dostop do odpusta dolgov“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo insolventni podjetniki dostop do vsaj enega postopka, ki lahko privede do popolnega odpusta dolgov v skladu s to direktivo.

Države članice lahko zahtevajo, da je trgovska, poslovna, obrtna ali poklicna dejavnost, s katero so povezani dolgovi insolventnega podjetnika, prenehala.

2. Države članice, v katerih je popoln odpust dolgov odvisen od delnega odplačila dolgov s strani podjetnika, zagotovijo, da s tem povezana obveznost odplačila temelji na položaju posameznega podjetnika in da je zlasti sorazmerna z njegovim zasegljivim ali razpoložljivim dohodkom in premoženjem v preizkusni dobi za odpust dolgov ter da upošteva pravičen interes upnikov.

3. Države članice zagotovijo, da podjetniki, ki so jim bili dolgovi odpuščeni, lahko izkoristijo obstoječe nacionalne okvire, ki zagotavljajo poslovno podporo za podjetnike, vključno z dostopom do relevantnih in posodobljenih informacij o teh okvirih.“

6 Člen 23 iste direktive, naslovljen „Odstopanja“, v odstavku 4 določa:

„Države članice lahko določene kategorije dolgov izključijo iz odpusta dolgov ali omejijo dostop do odpusta dolgov ali določijo daljše preizkusne dobe za odpust dolgov, kadar so take izključitve, omejitve ali daljše dobe ustrezno utemeljene, kot v primeru:

(a) zavarovanih dolgov;

(b) dolgov, ki izhajajo iz kazenskih sankcij ali so z njimi povezani;

(c) dolgov, ki izhajajo iz odškodninske odgovornosti;

(d) dolgov v zvezi s prežिवninskimi obveznostmi, ki izhajajo iz družinskega razmerja, starševstva, zakonske zveze ali svaštva;

- (e) dolgov, ki nastanejo po predložitvi prošnje za postopek, ki vodi do odpusta dolgov, oziroma po uvedbi takšnega postopka, ter
- (f) dolgov, ki izhajajo iz obveznosti plačila stroška postopka, ki vodi do odpusta dolgov.“

7 Člen 34(1) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti določa:

„Države članice do 17. julija 2021 sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, z izjemo določb, potrebnih za uskladitev s točkami (a), (b) in (c) člena 28, ki jih sprejmejo in objavijo do 17. julija 2024, ter določb, potrebnih za uskladitev s točko (d) člena 28, ki jih sprejmejo in objavijo do 17. julija 2026. [Evropski k]omisiji takoj sporočijo besedilo teh določb.

Zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, uporabljajo od 17. julija 2021, z izjemo določb, potrebnih za uskladitev s točkami (a), (b) in (c) člena 28, ki jih uporabljajo od 17. julija 2024, ter določb, potrebnih za uskladitev s točko (d) člena 28, ki jih uporabljajo od 17. julija 2026.“

- 8 Navedena direktiva je na podlagi njenega člena 35, ki določa, da ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, začela veljati 16. julija 2019.

Portugalsko pravo

CIRE

- 9 Člen 235 Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas (zakonik o insolventnosti in reševanju podjetij), ki je bil potrjen z Decreto-Lei n.º 53/2004 (uredba-zakon št. 53/2004) z dne 18. marca 2004 (*Diário da República* I, serija I-A, št. 66 z dne 18. marca 2004) in kakor je bil spremenjen z Lei n.º 9/2022 (zakon št. 9/2022) z dne 11. januarja 2022 (*Diário da República*, 1. serija, št. 7 z dne 11. januarja 2022) (v nadaljevanju: CIRE), naslovljen „Splošno načelo“, določa:
- „Če je dolžnik fizična oseba, je lahko upravičen do oprostitve terjatev, ki sestavljajo obveznosti iz naslova insolventnosti, ki niso bile v celoti poravnane v postopku zaradi insolventnosti ali v treh letih po koncu tega postopka, pod pogoji iz tega poglavja.“
- 10 Člen 242(2) CIRE določa:
- „Odobritev posebnih ugodnosti insolvenčnemu upniku s strani dolžnika ali tretje osebe je nična.“
- 11 Člen 245(2)(d) CIRE določa, da odpust dolgov med drugim ne vključuje „davčnih terjatev in terjatev iz naslova socialne varnosti“.
- 12 Portugalska republika je leta 2022 z zakonom št. 9/2022 z dne 11. januarja 2022 prenesla Direktivo o prestrukturiranju in insolventnosti, pri čemer z navedenim zakonom seznam terjatev, izključenih iz odpusta dolgov, iz člena 245(2) CIRE, zlasti davčnih terjatev in terjatev iz naslova socialne varnosti, ni bil spremenjen. S tem zakonom ni bila uvedena utemeljitev izključitve zadnjenavedenih terjatev.

LGT

- 13 Lei Geral Tributária (splošni davčni zakon), ki je bil odobren z Decreto-Lei n.º 398/98 (uredba-zakon št. 398/98) z dne 17. decembra 1998 (*Diário da República* I, serija I-A, št. 290 z dne 17. decembra 1998) (v nadaljevanju: LGT), določa in opredeljuje splošna načela, ki urejajo portugalsko davčno pravo, pristojnosti davčne uprave in jamstva, priznana davčnim zavezancem.
- 14 Člen 5 LGT določa:
- „1. Namen obdavčenja je zadovoljiti finančne potrebe države in drugih javnih subjektov ter spodbujati socialno pravičnost, enake možnosti in potrebne popravke neenakosti pri razdelitvi bogastva in prihodkov.
2. Obdavčenje je skladno z načeli splošnosti, enakosti, zakonitosti in materialne pravičnosti.“
- 15 Člen 30(2) in (3) LGT določa:
- „2. Davčni dolg je nerazpoložljiv in pogoji za njegovo zmanjšanje ali ugasnitev se lahko določijo le ob spoštovanju načela enakosti in davčne zakonitosti.
3. Določbe prejšnjega odstavka prevladajo nad vsako posebno zakonodajo.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 16 Dolžnik je bil s sodbom z dne 18. junija 2018, ki je postala pravnomočna, razglašen za insolventnega.
- 17 Prvostopenjsko sodišče je 23. januarja 2019 prošnjo dolžnika za odpust dolgov uvodoma razglasilo za dopustno.
- 18 Stečajni upravitelj dolžnika je 29. julija 2022 predložil končno poročilo, v katerem je ugotovil, da mora biti dolžnik upravičen do odpusta dolgov.
- 19 Z odločbo z dne 3. oktobra 2022 je bil dolžniku odobren odpust dolgov, iz katerih so bile davčne terjatve in terjatve iz naslova socialne varnosti na podlagi člena 245(2)(d) CIRE izključene.
- 20 Dolžnik je zoper to odločbo vložil pritožbo pri Tribunal da Relação do Porto (pritožbeno sodišče v Portu, Portugalska), ki je predložitveno sodišče. V utemeljitev pritožbe je navedel, da člen 245(2) CIRE ni skladen s členom 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, ker izključitev davčnih terjatev in terjatev iz naslova socialne varnosti iz odpusta dolgov ni „ustrezno utemeljena“. Poleg tega naj bi ta izključitev ovirala uresničitev ciljev, ki jim sledi ta direktiva.
- 21 Navedeno sodišče ugotavlja, da zakon št. 9/2022 z dne 11. januarja 2022, s katerim je bila navedena direktiva prenesena v portugalsko pravo, ne vsebuje nobene utemeljitve v zvezi z navedeno izključitvijo in da taka utemeljitev tudi ni bila predvidena v osnutku zakona. Navedeno sodišče navaja, da ima poleg dvomov o združljivosti člena 245(2) CIRE z isto direktivo dvome tudi o tem, ali izključitev iz te določbe pomeni oviro zlasti za uresničitev ciljev, ki jim sledi Pogodba DEU, in za učinkovitost prava Unije.

22 V teh okoliščinah je Tribunal da Relação do Porto (višje sodišče v Portu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 23(4) [Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti] razlagati tako, da je izključitev drugih dolgov (poleg tistih, ki so navedeni v [tej določbi]) dovoljena le, če je ustrezno utemeljen[a]?”
2. Ali je treba možnost držav članic, da iz odpusta dolga izključijo nekatere kategorije dolgov (če je ta izključitev ustrezno utemeljena v smislu člena 23(4) [Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti]), razlagati tako, da državam članicam omogoča, da izključijo davčne terjatve (ki niso navedene v tem členu), s čimer sebe postavijo v prednostni položaj?
3. Če je odgovor na ti vprašanji za predhodno odločanje pritrdilen, katera merila mora zadevna utemeljitev izpolnjevati v smislu prava Unije, da bi bila z njo spoštovana splošna načela prava Unije in temeljne pravice, ki veljajo za [evropskega zakonodajalca] in nacionalnega zakonodajalca (‘prepoved diskriminacije glede na državljanstvo’ (člen 18 PDEU) in ‘svoboda gospodarske pobude’ (člen 16 [Listine]), ter temeljne gospodarske svoboščine notranjega trga)?
4. Če je odgovor na ti vprašanji nikalen, se postavlja vprašanje, ali opredelitvi pojmov (v smislu prava Evropske unije in za namene razlage [Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti]) ‘dolgov[i], ki izhajajo iz kazenskih sankcij ali so z njimi povezani’ in ‘dolgov[i], ki izhajajo iz odškodninske odgovornosti’, zajemata tudi davčne dolgoe, kakor je določeno v nacionalnem zakonodajnem aktu, s katerim je bila prenesena [Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti] (zakon št. 9/2022 z dne 11. januarja 2022)?“

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 23 Španska vlada v bistvu meni, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten, ker se Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti v postopku v glavni stvari ni uporabljala, ker je bila zadevna prošnja za oprostitev vložena pred začetkom veljavnosti te direktive.
- 24 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, določenega v členu 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ki jo bo sprejelo, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločati (sodba z dne 22. februarja 2024, Consejería de Presidencia, Justicia e Interior de la Comunidad de Madrid in drugi, C-59/22, C-110/22 in C-159/22, EU:C:2024:149, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 25 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga je postavilo nacionalno sodišče, samo če je očitno, da zaprosena razlaga pravila prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 22. februarja 2024, Consejería de Presidencia, Justicia e Interior de la Comunidad de Madrid in drugi, C-59/22, C-110/22 in C-159/22, EU:C:2024:149, točka 44 in navedena sodna praksa).

- 26 Poleg tega je iz člena 35 Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razvidno, da je ta direktiva začela veljati 16. julija 2019. Dalje, člen 34(1) te direktive določa, da države članice do 17. julija 2021 sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne med drugim za uskladitev s členom 23 navedene direktive. Iz tega izhaja, da so morale države članice od zadnjenavedenega datuma na podlagi člena 288, tretji odstavek, PDEU zagotoviti polni učinek tega člena 23 (glej v tem smislu sodbo z dne 2. septembra 2021, Komisija/Nemčija (Prenos direktiv 2009/72 in 2009/73), C-718/18, EU:C:2021:662, točka 118 in navedena sodna praksa).
- 27 V obravnavanem primeru je bila odločba o odpustu dolgov, ki je predmet spora o glavni stvari, sprejeta 3. oktobra 2022. Zato je moralo na ta dan sodišče, ki je sprejelo to odločbo, to storiti ob polnem spoštovanju ciljev in obveznosti, določenih z Direktivo o prestrukturiranju in insolventnosti, da bi ravnalo v skladu s členom 288, tretji odstavek, PDEU.
- 28 Te presoje ne omaja dejstvo, da je bila prošnja za odpust dolgov, na podlagi katere je bila sprejeta navedena odločba, vložena pred datumom začetka veljavnosti te direktive. Člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti namreč možnost držav članic, da določene kategorije terjatev izključijo iz odpusta dolgov, omejuje možnost odpusta dolgov ali določijo daljši rok za odpust, pogojuje s tem, da so ta odstopanja od odpusta dolgov ustrezno utemeljena. Ker ta zahteva po utemeljitvi omejuje diskrecijsko pravico držav članic glede sprejetja navedenih odstopanj, se uporablja tudi, kadar so bile prošnje za odpust dolgov vložene pred začetkom veljavnosti te direktive, vendar je odločba o teh prošnjah sprejeta po izteku roka za prenos navedene direktive.
- 29 Zato se Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti uporablja za spor o glavni stvari, predlog za sprejetje predhodne odločbe pa je dopusten.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 30 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razlagati tako, da je izključitev določene kategorije dolgov, ki ne spada med kategorije, našteje v tej določbi, iz odpusta dolgov mogoča le, če je „ustrezno utemeljena“.
- 31 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da je seznam določenih kategorij dolgov iz te določbe vpeljan z izrazom „kot v primeru“ in da je izraz, ki ima enak pomen, uporabljen v drugih jezikovnih različicah tega člena navedene določbe, vključno v različici v portugalskem jeziku. Iz tega izhaja, da je iz iste določbe razvidno, da določene kategorije dolgov, navedene v njej, niso našteje izčrpno (glej v tem smislu sodbo z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 37).
- 32 Jezikovno razlago člena 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, v skladu s katero seznam iz te določbe ni izčrpen, ampak je naveden primeroma, potrjuje uvodna izjava 81 te direktive, iz katere izhaja, da je zakonodajalec Unije menil, da bi državam članicam „bilo treba omogočiti, da izključijo tudi druge kategorije dolgov, če je to ustrezno utemeljeno“ (sodba z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 38).

- 33 Iz tega izhaja, da je treba ta člen 23(4) razlagati tako, da seznam določenih kategorij dolgov iz tega člena ni izčrpen in da imajo države članice možnost, da v ustrezno utemeljenih primerih iz odpusta dolgov izključijo določene kategorije dolgov, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi (sodba z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 39).
- 34 Poleg tega je Sodišče glede na to, da je zakonodajalec Unije za izvajanje možnosti, ki je državam članicam tako podeljena v navedenem členu 23(4), izrecno določil pogoj, da so take izključitve „ustrezno utemeljene“, razsodilo, da kadar nacionalni zakonodajalec sprejme taka odstopanja, morajo razlogi za ta odstopanja izhajati iz nacionalnega prava ali postopka, ki je privedel do teh odstopanj, in da morajo ti razlogi uresničevati legitimen javni interes (sodba z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 42).
- 35 Dalje, tako na podlagi uvodne izjave 78 Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, ki napotuje na odstopanja, „ki so ustrezno utemeljena z razlogi, določenimi v nacionalnem pravu“, kot iz uvodne izjave 81 te direktive, ki se sklicuje na „ustrezno utemeljen razlog po nacionalnem pravu“, je mogoče šteti, da je zakonodajalec Unije menil, da zadostuje, da se spoštujejo pravna pravila, ki so za to določena v različnih nacionalnih pravnih ureditvah (sodba z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 43).
- 36 Nazadnje, pojasniti je treba, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 42 sklepnih predlogov, da se z Direktivo o prestrukturiranju in insolventnosti ne zahteva, da se utemeljitev izključitve določene kategorije dolgov iz odpusta dolgov navede v samem aktu za prenos te direktive.
- 37 Kot je bilo namreč navedeno v točki 34 te sodbe, je iz navedene direktive razvidno, da mora utemeljitev, ki jo mora država članica navesti v utemeljitev izključitve, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, izhajati bodisi iz postopka, ki je pripeljal do te izključitve, bodisi iz nacionalnega prava. Tako je treba, kar zadeva prvo predpostavko, če so na podlagi nacionalnega prava pripravljala dela, preambule in obrazložitve zakonskih ali drugih predpisov njihov sestavni del ali so upoštevni za njihovo razlago in če vsebujejo utemeljitev izključitve določene kategorije dolgov iz odpusta dolgov, šteti, da je ta utemeljitev skladna z zahtevami iz člena 23(4) iste direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 54). Poleg tega, kar zadeva drugo predpostavko, je lahko navedena utemeljitev navedena tudi v drugih določbah nacionalnega prava, ki niso določba, ki vsebuje to izključitev, kot je določba nacionalne ustave, zakona ali drugega predpisa.
- 38 V obravnavanem primeru je iz spisa, ki je na voljo Sodišču, razvidno, prvič, da člen 103(1) Constituição da República Portuguesa (ustava Portugalske republike) določa, da je namen davčnega sistema zadovoljiti finančne potrebe države in drugih javnih subjektov in pravično razdeliti prihodke in bogastva, ter drugič, da člena 5 in 30 LGT določata cilje in načela, ki utemeljujejo izključitev davčnih terjatev in terjatev iz naslova socialne varnosti iz odpusta dolgov, kot so izpolnjevanje finančnih potreb države, spodbujanje socialne pravičnosti in enakih možnosti ter potrebnih popravkov neenakosti pri razdelitvi bogastva in prihodkov ob spoštovanju načel splošnosti, enakosti, zakonitosti, materialne pravičnosti in nerazpoložljivosti davčnega dolga. A

priori se torej zdi, da v portugalskem pravu obstaja utemeljitev za to izključitev. Vendar mora predložitveno sodišče, ki je edino pristojno za razlago in uporabo nacionalnega prava, presoditi, ali je navedena izključitev ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.

- 39 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razlagati tako, da je izključitev določene kategorije dolgov, ki ne spada med kategorije, našteje v tej določbi, iz odpusta dolgov mogoča le, če je ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.

Drugo vprašanje

- 40 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razlagati tako, da imajo države članice možnost, da iz odpusta dolgov izključijo določene kategorije dolgov, kot so davčne terjatve in terjatve iz naslova socialne varnosti, in jim tako dodelijo privilegiran status.
- 41 Za odgovor na to vprašanje je treba na eni strani opozoriti, da je treba, kot je razvidno iz točke 33 te sodbe, to določbo razlagati tako, da seznam določenih kategorij dolgov iz te določbe ni izčrpen in da imajo države članice v ustrezno utemeljenih primerih možnost, da iz odpusta dolgov izključijo določene kategorije dolgov, ki niso tiste, ki so našteje v navedeni določbi.
- 42 Na drugi strani je Sodišče v zvezi z diskrecijsko pravico, ki jo imajo države članice pri izvrševanju te možnosti, ugotovilo, da niti Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti niti pripravljeno gradivo za njeno sprejetje ne vsebujeta elementov, ki bi lahko podkrepili tezo, v skladu s katero je zakonodajalec Unije glede na notranjo skladnost kategorij dolgov, ki so izrecno navedene v členu 23(4) te direktive, nameraval omejiti diskrecijsko pravico držav članic v zvezi z izključitvijo kategorij dolgov, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi, kot so davčne terjatve in terjatve iz naslova socialne varnosti, iz odpusta dolgov. Nasprotno, iz tega pripravljalega gradiva konkretnije izhaja, da je ta zakonodajalec resnično želel državam članicam pustiti določeno diskrecijsko pravico, da bi te lahko ob prenosu navedene direktive v svoje nacionalno pravo upoštevale gospodarski položaj in nacionalni pravni ustroj (glej v tem smislu sodbo z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 40).
- 43 Poleg tega je mogoče izključitev dolgov, kot so davčne terjatve in terjatve iz naslova socialne varnosti, iz odpusta dolgov ustrezno utemeljiti. Vse terjatve namreč niso enake, upniki nimajo enakega statusa in izterjava teh terjatev lahko ustreza posebnim ciljem. Tako lahko države članice glede na naravo davčnih terjatev in terjatev iz naslova socialne varnosti ter cilj pobiranja davkov in prispevkov za socialno varnost legitimno štejejo, da javni institucionalni upniki z vidika izterjave zadevnih terjatev niso v primerljivem položaju kot upniki iz gospodarskega ali zasebnega sektorja. V teh okoliščinah možnost izključitve davčnih terjatev in terjatev iz naslova socialne varnosti iz odpusta dolgov ne pomeni, da se neupravičeno daje prednost javnim institucionalnim upnikom pred drugimi upniki, za katere taka izključitev ne velja.
- 44 Zato člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti ne omejuje diskrecijske pravice držav članic glede izbire kategorij dolgov, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi, in ki jih nameravajo izključiti iz odpusta dolgov (glej v tem smislu sodbo z dne 11. aprila 2024, Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov), C-687/22, EU:C:2024:287, točka 41).

- 45 Glede na zgoraj navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razlagati tako, da imajo države članice možnost, da iz odpusta dolgov izključijo določene kategorije dolgov, kot so davčne terjatve in terjatve iz naslova socialne varnosti, in jim tako dodelijo privilegiran status, če je taka izključitev ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.

Tretje vprašanje

- 46 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba ustrezno utemeljenost izključitve določene kategorije dolgov iz odpusta dolgov, ki ga je država članica uvedla v svoj nacionalni pravni red, preučiti zlasti glede na načelo prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo iz člena 18 PDEU, svobodo gospodarske pobude iz člena 16 Listine ter temeljne gospodarske svoboščine notranjega trga.
- 47 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz pripravljenosti sodelovanja, ki mora prevladati pri izvajanju postopka predhodnega odločanja, izhaja, da mora nacionalno sodišče v predložitveni odločbi navesti natančne razloge, iz katerih meni, da je odgovor na njegova vprašanja glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije potreben za rešitev spora, ki mu je predložen (sodba z dne 28. novembra 2023, Commune d'Ans, C-148/22, EU:C:2023:924, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 48 V skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, od tega sodišča zahteva, da natančno upošteva zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki so izrecno navedene v členu 94 Poslovnika Sodišča (sodba z dne 28. novembra 2023, Commune d'Ans, C-148/22, EU:C:2023:924, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 49 Tako mora predlog za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 94(c) Poslovnika nujno vsebovati razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom o razlagi ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in pojasnitev zveze, ki po mnenju tega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari (sodba z dne 28. novembra 2023, Commune d'Ans, C-148/22, EU:C:2023:924, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 50 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da predložitvena odločba ne vsebuje navedb, na podlagi katerih bi bilo mogoče razumeti povezavo, ki jo je predložitveno sodišče ugotovilo med določbami prava Unije, za katerih razlago prosi, in nacionalno zakonodajo, ki se uporablja v sporu o glavni stvari.
- 51 V teh okoliščinah tretje vprašanje ni dopustno.

Četrto vprašanje

- 52 Glede na odgovora na prvo in drugo vprašanje na četrto vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 53 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

- 1. Člen 23(4) Direktive (EU) 2019/1023 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o okvirih preventivnega prestrukturiranja, odpustu dolgov in prepovedih opravljanja dejavnosti ter ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov ter o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 (Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti)**

je treba razlagati tako, da

je izključitev določene kategorije dolgov, ki ne spada med kategorije, našteje v tej določbi, iz odpusta dolgov mogoča le, če je ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.

- 2. Člen 23(4) Direktive 2019/1023**

je treba razlagati tako, da

imajo države članice možnost, da iz odpusta dolgov izključijo določene kategorije dolgov, kot so davčne terjatve in terjatve iz naslova socialne varnosti, in jim tako dodelijo privilegiran status, če je taka izključitev ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.

Podpisi